

## 2. İSTANBUL HUZUR EVİ'NİN KURULUŞU VE ÇALIŞMALARI ÜZERİNDE BİLGİ VE AÇIKLAMALAR\*

Sayın üyeler,

Dernek tüzüğü'nün ikinci maddesinin dördüncü fıkrası ve ondokuzuncu maddesi ile 10/12/1960 ve 13/4/1963 tarihlerinde toplanan Genel Kurulların Yönetim Kurulumuza bir Huzur Evi kurmak görev ve yetkisini tanıdığı malumlarıdır.

Bu amacı gerçekleştirmek üzere yapılan araştırma ve çalışmalar sonunda:

1. Bir arsa alıp Huzur Evi'ni tasarladığımız plân ve ölçüler içinde bu arsa üzerine kurmak;
2. Huzur Evi olarak kullanmağa elverişli bir bina satın almak;

şıkları üzerinde incelemeler yapılmıştır.

Satın alınacak arsa üzerinde bir tesis kurmak çok arzu edilmekle beraber, çok uzun zamana ihtiyaç hissettirdiğinden ve bu uzun süre içinde konunun yıpranarak dejenere edilmesi ve sürüncemede bırakılarak ciddiyetini kaybetmesi ihtimali düşünülerek, çok realist olan toplumumuzun eğilimleri de göz önünde tutulmak suretiyle, aşağıda sayılan özellikleri bulunan hazır bir binanın satın alınması ve Huzur Evi'nin derhal kurulması uygun görülmüştür.

İnceleme ve araştırmalardan elde edilen bilgilerle, o anda bu iş için kullanılabilecek para ve ileride bu amaç için yaratılabilecek imkânlar, satın alınacak binanın ve çevresinin en az şu şartlara uygun olmasını gerekli kılıyordu:

1. Binanın yeri, huzur verici, her türlü gürültüden uzak, sakın, açık ve aydınlık olmalıdır;
2. Barınanlarda, yalnızlık duygusu doğurmaması ve toplumla olan ilgilerini aksatarak karamsarlık duygusu uyandırmaması için Huzur Evi'nin bulunacağı çevrenin şehirle bağları kopmuş olmamalıdır. Bu sebeple, ulaştırma yönünden, şehir merkeziyle bağlantıları sürekli ve düzgün bir bölge seçilmelidir;
3. Binanın çevresi, büyüme, genişleme ve yayılmaya imkân verecek nitelikte olmalıdır;
4. Binanın yapısı ve odalarının bölümü, kat çıkılmasına, bir veya iki kişinin barınmasına elverişli odalardan ibaret, asgarî sağlık ve medenî ihtiyaçlara cevap verebilecek özellikte olmalıdır;
5. İlk tesis ve demirbaşlar, düşünülen çaptaki bir Huzur Evi için büyük yatırımları gerektireceğinden, bina ile birlikte bunlar da alınmış olmalıdır;
6. Elde mevcut para, (50) kişi ile bunlara bakacak personeli barındıracak kapasitede bir bina satın alınmasına imkân vermediğine göre bina taksitlerle satın alınabilmelidir.

Bu şartlara uygun bir bina satın alınması için yapılan çalışmalar sırasında, Bakırköy, Bahçelievler, Eski Londra Asfaltı 38 numaradaki Akay isimli (doğum-cerrahi-dinlenme-tedavi) kliniği sahibi Sami Akay, Cemiyetimize baş vurarak, söz konusu binanın, Huzur Evi ölçülerine uygun bulunduğunu belirtmiş ve bize lüzumu bulunmayan hastane malzemesi dışında bütün tesisat ve demirbaşlarıyla birlikte komple ve taksitle satmak teklifinde bulunmuştur.

Bu işten anlayan yetkili elemanlarca söz konusu bina, teknik özellik, sağlamlık, amaca uygunluk ve fiyat bakımlarından incelenerek gerekli ön bilgiler elde edilmiş ve son olarak da İstanbul Valiliğine müracaatla satıcının bina için en son teklifi olan 600.000 liranın uygun olup olmadığının bir kere de makamlarınca tetkik ve tespiti istenilmiştir.

Bu müracaatımıza İstanbul Valiliğince verilen, Niyazi Akı imzalı, 1/4/1964 gün ve yazı işleri bürosu ifadeli, 894/V.S.-2894 sayılı yazı ile

“... bu gayrimenkule özel idarece 60.000 lira gayrisafi irat takdir olunduğu da belirtildiğine ve gayrisafi iratlar ise 10 yıllık İtfa esasına İstinaden takdir ve tespite mevzu teşkil ettiğine göre binanın eşyasız kıymetinin 600.000 lira olarak hesaplanması lâzım gelir. İçindeki mevcut menkul eşyanın değer kıymetleri yekûnunun bu miktara ilâvesi halinde balığı mecmu kıymetini teşkil edecektir. ... Keyfiyeti bilginize sunar muvaffak ve meşkûr hizmetlerinizin devamını temenni ederim.”

cevabı verildiğinden ve ayrıca bu binanın yukarıda altı maddede tespit edilen şartlara da uymakta bulunduğu anlaşıldığından; bedeli, 1964, 1965 ve 1966 yıllarında ödenmek; tesisat ve demirbaşlarıyla komple en geç 1/7/1964 tarihince Cemiyetimize teslim edilmek şartlarıyla Sami Akay’la anlaşma yapılması, Yönetim Kurulumuzun 8 Şubat 1964 gün ve 33 sayılı kararıyla uygun görülerek 3/6/1964 tarihinde Bakırköy İkinci Mıntıka Tapu Sicil Muhafızlığında yapılan alım-satım işlemleriyle bina mülkiyeti Cemiyetimize mal edilmiştir.

Bundan sonra tesisin açılışı için binada ve civarında yapılması gerekli temizleme, boyama, düzenleme işlerine girişilerek bunların da kısa zamanda bitirilmesi suretiyle açılış hazırlıkları tamamlanmıştır.

1 Temmuz 1964 tarihinde fiilen hizmete konulan ve resmî açılış töreni Sayın Belediye Reisi Haşim İşcan ile Sayın Melek Akı, İstanbul Vali Muavinleri, İstanbul Üniversitesi Rektörü ve seçkin bir davetli topluluğunun katılmasıyla 15 Temmuz 1964 tarihinde yapılan İstanbul Huzur Evi kısa zamanda toplumda önemli bir yer kazanmıştır.

İhtiyaçları ve istekleri dikkate alarak, Darülaceze'de barınmaları, gerek müessese statüsü, gerekse psikolojik sebeplerle mümkün olmayan, yaşlı, bakıma muhtaç, kimsesiz veya kimseye yük olmadan yalnız oturarak kendi hayatını yaşamak isteyen vatandaşlarla, özellikle Dernek tüzüğünün 2/4 maddesinin kapsamına giren kişileri barındırmak amacı ile hizmete sunulan Huzur Evi fikrinin gerçekleşmiş olmasını, Darülacezeye Yardım Cemiyeti’nin daha büyük cemiyet olma yolundaki en kuvvetli adımlarından biri olarak değerlendiriyoruz.

Sayın üyeler,

Derneğin bu başarısı dolayısıyla, başarıda mütevazı bir hissesi bulunan Yönetim Kurulu üyesi arkadaşlarınızın, bu çalışma raporunda Huzur Evi’ne geniş bir yer vermiş olmalarını anlayışla karşılamanızı rica ederiz. Gerek ifade kudretimiz, gerek bazı olayların unutulmaması için önümüzdeki yıllara bir tarihi belge bırakılması isteği, gerekse konunun Türk toplumu içinde gerçekten büyük önem taşıdığına inanmış olmamız, bizi sizlere İstanbul Huzur Evi hakkında geniş bilgiler vermeye ve açıklamalarda bulunmaya sevk etmektedir.

Tesisin açılışı ile beraber, tarafımızdan hazırlatılan ve 30/6/1964 gün ve 64 sayılı Yönetim Kurulu kararıyla kabul edilen, İstanbul Huzur Evi Kuruluş, Hizmet ve İdare Statülerini, Maliye Bakanlığı’na göndererek, Cemiyetimizin bir işletmesi olan İstanbul Huzur Evi’nin Kurumlar Vergisinden muaf tutulmasını istedik. Bakanlık, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’nın bu konudaki olumlu tutumuna dayanarak dileğimizi kabul ile gerekli muafiyet belgesini vermiş bulunmaktadır.

İkinci iş olarak, 700 metrekarelik bir saha üzerine kurulmuş olan Huzur Evi'nin bitişiğinde, onun genişleme sahasına dahil, iki parselden ibaret ve takriben 1400 metrekare civarındaki İstanbul Belediyesine ait arsaların Cemiyet mülkiyetine geçirilmesi yolunda gerekli çalışmalara başladık. İstanbul Belediyesi'nin başta Sayın Başkanı Haşim İşcan ve Reis Muavini Saffet Görtav olmak üzere bütün ilgilileri büyük bir anlayışla dâvamızı desteklediler. Bu anlayış sonunda, gerekli resmi işlemlerin tamamlanmasından sonra 1965 yılı içinde söz konusu arsaların pek az bir malî külfetle Derneğimize mal edilmesi imkân dahiline girmiştir.

Tüzük esasları dahilinde ve tamamen sosyal amaçlarla açılan İstanbul Huzur Evi 50 yataklıdır. Bir veya iki yataklı banyolu; radyolu, telefonlu, rahat ve aydınlık odaları ve salonları bulunan bir yapıdır. İçinde barınanların her türlü ihtiyaçları bir ev havası düzeni içinde görülmektedir, Kurumda çalışan doktor, hemşire, kadın ve erkek bakıcı gibi personelle her türlü sağlık ve güvenlik tedbirleri alınmıştır. Bu tesis sosyal dayanışmanın en güzel örneklerinden biri olarak, devlete ve belediyeye yük olmaksızın, batılı örnek terine göre tamamen halkın yardımlarıyla kurulmuştur. Nitekim, tesisin kuruluşunda; geliri bu amacın gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere bastırılan huzur madalyalarının satışına yardım eden T. C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü, İstanbul Muhtarları ile İstanbul Kadınlığı ve her türlü imkânlarıyla bizlere destek olan İstanbul Sosyal Hizmetler Koordinasyon Kurulunun büyük payı bulunmaktadır.

Yıllardan beri, hemen hemen bütün Avrupa'da, Amerika'da ve Balkan memleketlerinde Huzur Evleri faaliyette bulunurken, memleketimizde olmayışı büyük bir eksiklikti. Bugün, küçük çapta da olsa bu eksikliğin giderilmiş olmasını, yurdumuz için büyük bir kazanç olarak değerlendiriyoruz. İmkânlarımız arttıkça ev sayısını çoğaltmak, mevcudu genişletmek ve yatalakların barınabileceği pavyonlar açmak suretiyle bir Huzur Sitesi kurmak emelimizdir.

Genellikle yaşlı vatandaşların ihtiyaçlarına cevap vermekle olan Huzur Evi, yaşlılıkla ilgili her türlü sorunu çözmek mecburiyetinde bulunmaktadır. Özellikle, yatalak veya felçlilerle sağlam durumda olanların aynı bina içinde barındırılmalarından doğan güçlüğü önlemek üzere bir yatalaklar pavyonunu kısa zamanda açmak mecburiyeti ile karşı karşıya bulunan Cemiyet, 1966 yılı çalışma programına felçlileri ve ileri yaşlıları barındırmak üzere, Huzur Evi' ne birer pavyon eklenmesi işini de ilâve etmiştir. Yukarıda söz konusu edilen belediye arsalarının Cemiyetimize devri, bu pavyonların kısa zamanda kurulmasını çok kolaylaştıracaktır.

Yaşlılık gibi toplumun çok önemli bir sorununun çözümlenmesinde yardımcı olacağına ve hepimizin geleceği ile, her aile ile ilgili bulunacağına inanarak tesis ettiğimiz bu kurumun toplumca tahminlerimizi de aşan bir ilgi ile karşılandığını görmekle cidden bahtiyarlık duymaktayız. Bu güne kadar bize baş vuranlarla yapılan görüşmelerden; aydınlar, basın ve halk çevrelerinden gelen bizleri destekleyici fikir ve görüşlerden çıkan sonuçlar çok olumludur. Bütün bunları, konunun önümüzdeki yıllarda süratle gelişeceğine dair çok önemli ve kuvvetli işaretler olarak kaydediyoruz.

Bu arada, Huzur Evi'nin ve daha da önemlisi Huzur Sitesi'nin, Darülaceze'nin hizmet sahasının genişlemesine de yardımcı olduğu hususunu dikkatlerinize sunuyoruz. Böylece tüzüğümüzün 2/1. maddesindeki alanda da çalışmalarımızı geliştirmiş bulunuyoruz.

Sayın arkadaşlar,

Her yeni işte olduğu gibi, İstanbul Huzur Evi'nin de kuruluş devresiyle ilgili önemli sorunları vardır. Tesis istenilen duruma getirilinceye kadar yapılacak sayısız iş vardır. Her geçen gün eksiklikleri tamamlanmakta olan Huzur Evi'nin mükemmel bir tesis olma yoluna girdiğini ve hatta bir hayli mesafe aldığını görmekle büyük memnuniyet duyuyoruz. Başlangıç devresinin bütün güçlüklerine ve zorluklarına rağmen; binanın fiilen mülkiyetimize geçtiği 5/6/1964 tarihi ile 31/12/1964 tarihi arasındaki kısa devrede 600.000.- liralık borcun 185.631.- liralık kısmı ödenmiş olup, kalan kısmının da belirli tarihlerde ödenebilmesi için şimdiden gerekli tedbirler alınmıştır.

İstanbul Huzur Evi'ni açmaya karar verdiğimiz zaman bunun idari sorumluluğunu yüklenecek, çalışkan, bilgili ve dürüst bir yönetici bulmak gereğiyle karşı karşıya kaldık. Aynı zamanda, doktor, hemşire, kadın ve erkek bakıcı gibi sağlık personeliyle diğer hizmet elemanlarının da bulunması için araştırmalar yapmak icap etti.

Yönetici bulmakta güçlük çekmedik. Her çevrede tanınıp sevilen, bu güne kadar yaptığı olumlu çalışmalarla Sosyal Hizmet alanında kendini başarılı bir arkadaş olarak kabul ettirmiş bulunan, dürüst ve çalışkan arkadaşımız Sayın Hasene Ilgaz'a teklifte bulunduk. Esasen büyük bir anlayışla bu dâvaya öteden beri yardımlarını esirgemeyen ve başkanı bulunduğu İstanbul Sosyal Hizmetler Koordinasyon Kurulu ile bizleri desteklemekte bulunan bu arkadaşımız göreve başlar başlamaz çok yoğun bir çalışma ile yepyeni bir kurumun tanıtılması; ihtiyaçlarının bağış yoluyla sağlanması, işlerinin düzene konulmasını büyük bir dirayetle kısa zamanda başardı. Kendilerine huzurunuzda Cemiyetimiz adına teşekkürlerimizi sunarız.

Sayın Ilgaz'a yardımcı olmak üzere de hepinizin tanıdığı Zekeriya Salcı arkadaşımızı görevlendirdik.

Aşağıdaki elemanların da temini suretiyle bu kadro işleri bir aksaklığa meydan vermeksizin, her müracaatçı tarafından beğenilen bir çalışma ile yürüttü. Onyedî kişilik açılış kadrosu şöylece tespit edilmişti:

Müdür, Müdür Yardımcısı, Dahiliye Mütahassısı, Baş Hemşire, Muhasebeci, Ambar Memuru, Kaloriferci, Ahçı, Bulaşıkçı, 2 Kadın Bakıcı, Gececi Kadın, Çamaşırıcı, Kâtip ve Ütücü - Terzi, 2 Erkek Bakıcı.

Arkadaşlar,

Kuruluş anında Cemiyetimizin mali durumu; Huzur Evi'nde barınanların hiçbir ödeme yapmaksızın ikametlerine imkân verecek güçten yoksun bulunduğu; hazırladığımız statünün genel hükümleri gereğince Cemiyetimizin bu işe ayırabileceği sosyal yardım fonu yeterli bir seviyeye ulaşamadığı sürece barınanların, giderlere katılma payı olarak, ödeme güçlerine ve kalacakları odanın özelliğine göre belirli bir ödemede bulunmaları Yönetim Kurulumuzca karar altına alınmıştır.

Esasen, Cemiyetimiz, Huzur Evi'nde ikamet edenleri ve edecekleri tamamen kendi öz gelirleriyle barındıracak bir duruma da gelse, psikolojik sebepler; Darülaceze'den farklı statüsü, tesisin genişleme politikası dolayısıyla, barınanların, giderlere katılmaları devam edecektir ve etmelidir. Olsa olsa, Sosyal Yardım Fonumuzun artışına bağlı olarak, giderlere katılma payının, bazı vatandaşlar için belirli bir oranda indirilmesi söz konusu edilebilir.

Bir sosyal yardım ve dayanışma kurumu olarak, barınanların ödeme güçleri oranında azamî maddi yardımda bulunmalarının, böylece geliri olmayan veya yeterli bulunmayanların da himayemiz altına alınmaları imkânlarının sağlanması bir prensip olarak kabul edilmelidir. Nitekim; en sıkıntılı devremiz olan kuruluş günlerinde bile Yönetim Kurulumuz, Evin statüsüne uygun, maddi imkân yönünden şartları elverişli olmayan bazı şahsiyetleri indirimli olarak almak suretiyle bu ilkeyi uygulamıştır.

Bizlere böyle bir kutsal eser yaratma imkânlarını veren siz sayın üyelerimize ve davaya destek olanlara sevgi ve saygılarımızı sunuyoruz.

\*Darülacezeye Yardım Cemiyetinin, 2.5.1965 Pazar günü, Saat: 14.30'da, Darülaceze Müessesesi Konferans Salonunda gerçekleştirilen Genel Kurul Toplantısına, Cemiyet Yönetim Kurulunun tarafından sunulan, 1 Nisan 1963 – 31 Aralık 1964 Dönemi, Çalışma, Hesap ve Denetçi Raporlarını içeren dokümandan özetlenerek alınmıştır.